

RIGOBERTA MENCHÚ, GUATEMALENCA UNIVERSAL

Altra vegada Rigoberta Menchú, Premi Nobel de la Pau 1992, ens visita. L'última vegada que ho va fer fou poc temps abans de la concessió del premi. Aleshores, Rigoberta era coneguda per minories de tots els continents. Avui és un personatge universal. Però, des de fa anys, ella ha estat una figura clau en la lluita del poble guatemalenc.

La universalitat d'una persona depèn, bàsicament, de la seva identificació amb els problemes i la realitat del seu propi país. La universalitat neix del compromís amb un poble; no és possible lluitar per tota la Humanitat només en un sentit absolutament abstracte: la lluita quotidiana s'ha de desenvolupar, necessàriament, en un món concret. I, en el cas de Rigoberta, aquest món no és altre que el poble guatemalenc. Si la seva figura ha esdevingut un símbol dels explotats, marginats i oprimits de tot el món, això només ha estat possible perquè ella ha fet de la seva vida un llarg camí per les llibertats dels guatemalencs, de tots els homes i dones de Guatemala, indígenes i *ladinos* pobres.

I cal ressaltar això, perquè molt sovint s'ha oblidat, de vegades interessadament. Hem sentit que Rigoberta és la veu dels indígenes del món, que la seva lluita és la lluita dels esclaus del segle vint, dels oprimits de tots els continents... Potser sigui veritat que els pobres de tots els països tinguin en Rigoberta un punt de referència, però, si és així, ho és tan sols perquè ella ha sabut fer de la lluita per la llibertat i la justícia al seu país un exemple universal.

Jo vull, aquí i ara, reivindicar el paper que Menchú ha tingut en el procés pacificador a Guatemala des del seu camp concret de lluita que, durant molts anys, ha estat el CUC (*Comité de Unidad Campesina*). El CUC té la virtut de ser un element integrador de tots els camperols pobres guatemalencs, indígenes i no indígenes, perquè la pau solament serà autèntica a Guatemala si, encara que mantenint i defensant la identitat dels pobles indígenes, la defensa dels drets fonamentals involucra totes les ètnies i tots els grups populars, siguin indis o *ladinos*.

No m'agrada quan, a força d'universalitzar la figura de Rigoberta, hom la desvincula de la realitat que ha donat força a la seva lluita... Si un país i una gent tenen dret a considerar-la com a patrimoni propi, aquests són Guatemala i els guatemalencs. I això no és empobrir la seva figura, sinó engrandir-la. I és que, potser, el món necessita de molts i moltes «Rigobertas», però Guatemala més que qualsevol altre país. El present i el futur guatemalencs són durs i difícils, i el paper de Menchú hi és cada dia més necessari, com es va poder comprovar durant el cop del mes de maig del 92 quan, encapçalant el moviment popular, va fer avortar el cop d'estat.

La filosofia de Rigoberta, la seva seriosa interpretació de la realitat present i de les perspectives del futur, de les formes de lluita i dels canals per vehicular-les, queden reflectits en la seva fundació «Vicente Menchú», ambiciós i esperançador projecte que, des de la societat guatemalenc, adquireix dimensió universal, i les tasques de la qual no són altres que l'intent d'adaptar les formes de vida de les comunitats naturals guatemalencs al món modern i enriquir la societat amb una concepció de la vida que el món «civilitzat» ha ignorat. I és que l'universalisme de Rigoberta s'arrela, com no podria ser d'altra manera, en el seu país i en la seva gent.

BENVINGUDA, RIGOBERTA!

Anchel Conte